

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 1Sžsk/8/2017
Identifikačné číslo spisu: 2015200755
Dátum vydania rozhodnutia: 24.07.2018
Meno a priezvisko: JUDr., Ing. Miroslav Gavalec
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2018:2015200755.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd kasačný v právnej veci žalobcu: F. Q. A., bytom I. XXX, N. I. U., Poľská republika, zast. JUDr. Ing. Zuzanou Kvakovou, advokátkou, so sídlom J. M. Geromettu 146/1, Žilina, proti žalovanej (v konaní sťažovateľka): Sociálna poisťovňa - ústredie, so sídlom Ulica 29. augusta č. 8 a 10, 813 63 Bratislava, za účasti ďalšieho účastníka: T. B., bytom I. XX, C., Poľská republika, zast. JUDr. Ing. Zuzanou Kvakovou, advokátkou, so sídlom J. M. Geromettu 146/1, Žilina, vo veci správnej žaloby v sociálnych veciach, o kasačnej sťažnosti žalovanej proti uzneseniu Krajského súdu v Trnave zo dňa 4. októbra 2016 č. k. 20Scud/1/2015-45, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie Krajského súdu v Trnave zo dňa 4. októbra 2016 č. k. 20Scud/1/2015-45 zrušuje a vec krajskému súdu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

I.
Konanie na krajskom súde

1. Krajský súd v Trnave (ďalej len „krajský súd“) napadnutým uznesením uložil sťažovateľke povinnosť v lehote 30 dní doručiť žalobcovi do vlastných rúk rozhodnutie žalovanej č. 8141-3/2013-BA zo dňa 08.08.2013 (ďalej len „preskúmané rozhodnutie“), ktorým sťažovateľka ako odvolací orgán potvrdila rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočky Senica (ďalej len „prvostupňový orgán“), č. 23133/2011-SE zo dňa 22.08.2011 (ďalej len „prvostupňové rozhodnutie“), podľa ktorého žalobcovi nevznikla účasť na nemocenskom poistení, dôchodkovom poistení a poistení v nezamestnanosti (ďalej len „povinné poistenie“) a zamietla odvolanie žalobcu z 09.09.2011.

2. Krajský súd okrem citácie právnych predpisov uviedol, že zo spisu zistil, že preskúmané rozhodnutie je rozhodnutím o poistnom v zmysle § 212 ods. 3 písm. c) zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení (ďalej len „zákon o sociálnom poistení“), preto sa doručuje do vlastných rúk. Keďže žalobca bol účastníkom administratívneho konania, bolo mu podľa krajského súdu potrebné doručiť toto rozhodnutie do vlastných rúk. Krajský súd uviedol, že po predpísanom doručení rozhodnutia a predložení administratívneho spisu bude v konaní pokračovať.

II.

Kasačná sťažnosť sťažovateľky / stanovisko žalobcu

3. Sťažovateľka podala v zákonom stanovenej lehote kasačnú sťažnosť, ktorou napadla napadnuté uznesenie na základe týchto sťažnostných dôvodov:

- krajský súd rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci [§ 440 ods. 1 písm. g/ zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „S.s.p.“ alebo „Správny súdny poriadok“)];
- krajský súd sa odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe kasačného súdu [§ 440 ods. 1 písm. h/ S.s.p.].

4. Kasačný súd v stručnosti rekapituluje sťažnostné body:

- sťažovateľka sa nestotožňuje s právnym posúdením veci zo strany krajského súdu, tvrdiac, že preskúmané rozhodnutie už bolo raz žalobcovi doručené;
- podľa § 212 ods. 1 zákona o sociálnom poistení sa rozhodnutie oznamuje účastníkovi konania doručením, ak zákon neustanovuje inak. Podľa § 212 ods. 3 zákona o sociálnom poistení sa doručuje do vlastných rúk rozhodnutie o poistnom, o príspevku na starobné dôchodkové sporenie, o uložení pokuty a penále, pričom ide o taxatívny výpočet;
- rozhodnutím o vzniku a zániku povinného sociálneho poistenia Sociálna poisťovňa deklaruje skutočnosť, že účastníkovi konania vzniká a zaniká povinné poistenie, pričom zákon osobitne doručovanie takýchto rozhodnutí neupravuje, preto rozhodnutie o vzniku a zániku poistenia sa neoznamuje doručením do vlastných rúk;
- naproti tomu rozhodnutia vo veci predpísania poistného, penále a uložení pokuty ustanovujú účastníkovi konania povinnosti vyplývajúce z poistného pomeru, preto je potrebné tieto rozhodnutia v zmysle zákona o sociálnom poistení doručovať do vlastných rúk;
- preskúmané rozhodnutie bolo doporučenou zásielkou doručované na adresu žalobcu, ktorá bola zaevidovaná v systéme Sociálnej poisťovne, ako aj na adresu podnikania zamestnávateľa. Rozhodnutie sa považuje za doručené žalobcovi dňa 21.08.2013 napriek tomu, že ho prevzala osoba žijúca v spoločnej domácnosti so žalobcom;
- aj keď zákon nepredpisuje pri takýchto rozhodnutiach doručovanie do vlastných rúk, sťažovateľ sa o to pokúšal, avšak v Poľskej republike nie je zavedený inštitút doručovania do vlastných rúk, a tak iný spôsob, ako zvolila Sociálna poisťovňa, ani nebol možný;
- vzhľadom na to mal krajský súd posudzovať včasnosť podania žaloby, teda či žaloba bola podaná v lehote dvoch mesiacov od doručenia preskúmaného rozhodnutia;
- k tvrdeniu krajského súdu na s. 3 uznesenia, ktorý dal do pozornosti doručovanie rozhodnutia Sociálnej poisťovne, pobočky Galanta, ktorá doručenie do vlastných rúk žalobcu zrealizovala, sťažovateľka uviedla, že prvostupňové rozhodnutie vydala Sociálna poisťovňa, pobočka Senica a bolo doručované rovnakým spôsobom ako doručovanie preskúmaného rozhodnutia sťažovateľkou;
- žalobca nie je opomenutým účastníkom konania, pretože pri vydaní prvostupňového rozhodnutia aj preskúmaného rozhodnutia sa s ním konalo a všetky rozhodnutia mu boli aj doručené.

5. Vzhľadom na uvedené sťažovateľka navrhla, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky napadnuté uznesenie krajského súdu zrušil.

B)

6. Žalobca prostredníctvom právnej zástupkyne vo vyjadrení ku kasačnej sťažnosti uviedol, že je irelevantná subjektívna polemika sťažovateľky o tom, že zákonodarca mal v § 212 zákona o sociálnom poistení na mysli rozhodnutie o povinnosti zaplatiť predpísané poistné. Podľa žalobcu je významnou predovšetkým okolnosť, že preskúmané rozhodnutie sa zreteľne týka tak poistného vzťahu ako aj poistného a teda je bezpochyby rozhodnutím o poistnom a tak sa má v zmysle zákona doručiť do vlastných rúk.

7. O dôvodnosti jeho argumentácie podľa neho svedčí to, že sťažovateľka a jej organizačné zložky

dlhoročne zasielajú obdobné rozhodnutia zamestnancom a zamestnávateľom doporučené s doručenkou do vlastných rúk. Pokiaľ by bola sťažovateľka naozaj presvedčená o tom, že takéto rozhodnutia nie je potrebné doručovať do vlastných rúk, nariadila by to svojim organizačným zložkám s cieľom ušetriť verejné financie. Keďže to neurobila a naďalej doručuje takéto a obdobné rozhodnutia s doručenkou do vlastných rúk, vyvracia vlastnú argumentáciu z kasačnej sťažnosti. Táto argumentácia je v rozpore s dlhodobo zaužívaným postupom sťažovateľky, ktorá nemôže konať nad rámec svojich zákonných povinností.

8. Ďalej žalobca tvrdil, že sťažovateľka neuviedla nijaké konkrétne okolnosti odklonu od judikatúry v zmysle § 440 ods. 1 písm. h) S.s.p., pričom ak len odkazuje na svoje predchádzajúce vyjadrenie, neobstojí to s poukazom na § 440 ods. 2 S.s.p.

9. Žalobca navrhol vydať uznesenie, ktorým kasačný súd potvrdí napadnuté uznesenie.

II.

Právne názory kasačného súdu

10. Senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „Najvyšší súd“) konajúci ako kasačný súd (§ 438 ods. 2 S.s.p.) bez nariadenia pojednávania (§ 455 S.s.p.) preskúmal napadnuté uznesenie krajského súdu spolu s konaním, ktoré predchádzalo jeho vydaniu a dospel k záveru, že kasačná sťažnosť je dôvodná.

11. V predmetnej veci je potrebné predostrieť, že predmetom kasačnej sťažnosti bolo uznesenie krajského súdu, ktorý sťažovateľke uložil povinnosť doručiť žalobcovi preskúmané rozhodnutie, preto kasačný súd v rámci kasačného konania skúmal aj postup sťažovateľky, najmä z toho pohľadu, či kasačné námietky sťažovateľky sú spôsobilé spochybniť vecnú správnosť napadnutého uznesenia krajského súdu.

12. Kasačný súd poznamenáva, že hoci krajský súd priamo neuviedol, podľa ktorého ustanovenia uložil povinnosť doručiť administratívne rozhodnutie, zo žaloby a krajským súdom citovanej právnej úpravy je možné usúdiť, že krajský súd považoval žalobcu za opomenutého účastníka v zmysle § 179 ods. 1 S.s.p.; tomu zodpovedá aj argumentácia sťažovateľky, ktorá tvrdí, že žalobca opomenutým účastníkom nie je. Tento právny a skutkový rámec spolu so sťažnostnými bodmi a označenými dôvodmi kasačnej sťažnosti predurčil medze zisťovania kasačného súdu.

13. Kasačný súd ďalej poznamenáva, že napadnuté uznesenie krajského súdu nemá meritórny charakter a ide o aplikáciu osobitného inštitútu správnej žaloby opomenutého účastníka, ktorá slúži na dosiahnutie doručenia rozhodnutia správneho orgánu takému účastníkovi administratívneho konania, ktorému rozhodnutie doručené nebolo, hoci byť malo. V prípade, že správny súd považuje žalobcu za opomenutého účastníka, uznesením uloží správne orgánu doručenie rozhodnutia a po jeho doručení konanie zastaví; v takomto prípade začína v prípade druhostupňového (konečného) rozhodnutia plynúť lehota na podanie všeobecnej správnej žaloby, resp. začne plynúť lehota na podanie opravného prostriedku, ak sa opomenutému účastníkovi doručilo prvostupňové rozhodnutie, proti ktorému je riadny opravný prostriedok prípustný. Ak naopak správny súd žalobcu za opomenutého účastníka nepovažuje, koná ďalej vo veci ako o všeobecnej správnej žalobe, pričom štandardným spôsobom skúma podmienky konania.

Podľa § 179 ods. 1 S.s.p. ak správnu žalobu podá niekto, kto tvrdí, že mu rozhodnutie orgánu verejnej správy alebo opatrenie orgánu verejnej správy nebolo doručené, hoci sa s ním ako s účastníkom administratívneho konania malo konať (ďalej len „opomenutý účastník“), správny súd overí správnosť tohto tvrdenia a skutočnosť, či od vydania napadnutého rozhodnutia alebo opatrenia neuplynuli viac ako tri roky, a ak sú tieto podmienky splnené, uznesením rozhodne, že orgán verejnej správy je povinný doručiť opomenutému účastníkovi vo veci vydané rozhodnutie alebo opatrenie.

Podľa § 179 ods. 4 S.s.p. po právoplatnosti uznesenia podľa odseku 1 správny súd konanie zastaví.

Správny súd zastaví konanie vždy aj vtedy, ak od vydania napadnutého rozhodnutia alebo opatrenia do podania žaloby opomenutým účastníkom uplynuli viac ako tri roky.

Podľa § 179 ods. 5 S.s.p. opomenutý účastník môže opätovne podať správnu žalobu proti rozhodnutiu orgánu verejnej správy alebo opatreniu orgánu verejnej správy podľa odseku 1, len ak proti tomu nie je prípustný riadny opravný prostriedok, a v lehote počítanej od vykonania správnym súdom nariadeného doručenia.

Podľa § 179 ods. 6 S.s.p. ak proti rozhodnutiu orgánu verejnej správy alebo opatreniu orgánu verejnej správy podľa odseku 1 je prípustný riadny opravný prostriedok, môže opomenutý účastník podať novú správnu žalobu proti rozhodnutiu o tomto opravnom prostriedku.

Podľa § 179 ods. 7 S.s.p. ak sa správny súd nestotožní s tvrdením opomenutého účastníka, vo veci ďalej koná.

14. Sťažovateľka proti napadnutému uzneseniu namieta, že krajský súd vec nesprávne právne posúdil, keď dospel k záveru, že preskúmané rozhodnutie sa malo doručiť do vlastných rúk žalobcu.

15. Z obsahu spisu krajského súdu, ktorého súčasťou je aj administratívny spis žalovanej, kasačný súd zistil, že žalobca podal proti prvostupňovému rozhodnutiu odvolanie, o ktorom rozhodla žalovaná preskúmaným rozhodnutím. Toto rozhodnutie zaslala sťažovateľka na adresu žalobcu (ktorú evidovala vo svojom systéme), pričom zásielku prevzala dňa 21.08.2013 A. A., o čom svedčí jej podpis na medzinárodnej doručenke. Sťažovateľka v kasačnej sťažnosti túto osobu považuje za osobu žijúcu v spoločnej domácnosti so žalobcom.

16. Kasačný súd dospel k záveru, že krajský súd vec nesprávne právne posúdil, keď na doručovanie preskúmaného rozhodnutia nesprávne aplikoval § 212 ods. 3 písm. c) zákona o sociálnom poistení na základe mylnej hypotézy, že preskúmané rozhodnutie je rozhodnutím o poistnom. Podľa názoru kasačného súdu je naopak nepochybné, že preskúmané rozhodnutie nie je rozhodnutím o poistnom a preto sa naň aplikujú všeobecné ustanovenia o doručovaní podľa § 212 ods. 1 zákona o sociálnom poistení.

Podľa § 212 ods. 1 zákona o sociálnom poistení rozhodnutie sa účastníkovi konania oznamuje doručením rozhodnutia, ak tento zákon neustanovuje inak. Deň doručenia rozhodnutia je deň jeho oznámenia.

Podľa § 212 ods. 3 zákona o sociálnom poistení rozhodnutie sa účastníkovi konania oznamuje doručením rozhodnutia do vlastných rúk alebo poštou ako doporučená zásielka s doručenkou a poznámkou „do vlastných rúk“. Do vlastných rúk sa doručujú rozhodnutia

- a) o nepriznaní dávky, odňatí dávky, znížení dávky alebo o zastavení výplaty dávky,
- b) o uložení povinnosti vrátiť neprávom vyplatené sumy na dávke,
- c) o poistnom, o príspevku na starobné dôchodkové sporenie, o uložení pokuty a penále,
- d) o prerušení konania,
- e) o zastavení konania.

Podľa § 178 ods. 1 zákona o sociálnom poistení do pôsobnosti pobočky patrí

a) rozhodovať v prvom stupni

1. o vzniku, prerušení a zániku sociálneho poistenia v sporných prípadoch, ...

8. o poistnom a o príspevku na starobné dôchodkové sporenie,

9. o uložení pokuty a penále,...

17. Z citovaných ustanovení zákona o sociálnom poistení je zrejmé, že zákon rozlišuje v rámci vecnej pôsobnosti pobočky pojmy rozhodovanie o vzniku, prerušení a zániku sociálneho poistenia v sporných prípadoch, čo bolo predmetom prvostupňového rozhodnutia a aj preskúmaného rozhodnutia, ďalej rozhodovanie o poistnom a o príspevku na starobné dôchodkové poistenie a rozhodovanie o uložení pokuty a penále.

18. Ustanovenie o doručovaní do vlastných rúk však pojednáva len o doručovaní rozhodnutia o poistnom (napr. uloženie povinnosti platiť poistné, určenie jeho výšky) do vlastných rúk a nie aj

rozhodnutia o vzniku, prerušení a zániku sociálneho poistenia. Vzájomným porovnaním a gramatickým výkladom týchto ustanovení je nutné uzavrieť, že ak by bolo povinnosťou prvostupňového orgánu a sťažovateľky doručovať aj rozhodnutie o vzniku, prerušení a zániku sociálneho poistenia do vlastných rúk, musela by byť táto povinnosť v zákone priamo zakotvená.

19. Kasačný súd sa preto stotožňuje s tvrdením sťažovateľky, že v prípade rozhodnutí o zániku, resp. nevzniknutí sociálneho poistenia nie je doručovanie do vlastných rúk povinné. Kasačný súd preto má za to, že doručenie preskúmaného rozhodnutia žalobcovi bolo riadne a účinné, pretože postačuje preukázateľné doručenie rozhodnutia doporučené, čo v danom prípade nastalo, resp. nebol preukázaný a ani tvrdený opak.

20. Kasačný súd zdôrazňuje, že žalobca nenamietal, že by sa rozhodnutie nedostalo do jeho dispozičnej sféry, že by sa ním neoboznámil, resp. že mu zásielka nebola odovzdaná. Namietal len, že ho od doručovateľa neprevzal on osobne do vlastných rúk. Správna žaloba však bola podaná viac ako 2 roky po účinnom doručení preskúmaného rozhodnutia.

21. Obdobne bola právna otázka doručovania rozhodnutí o vzniku a zániku poistenia riešená aj v predchádzajúcich rozhodnutiach Najvyššieho súdu (mutatis mutandis napríklad sp. zn. 7Sžsk/5/2016, 9Sžsk/23/2017, 9Sžsk/10/2018, 9Sžsk/14/2018, 10Sžsk/31/2017, 1Sžsk/2/2017), preto rozhodnutie kasačného súdu zároveň vychádza aj z jeho povinnosti bezdôvodne sa neodchyľovať od takto ustálenej judikatúry.

22. Pokiaľ ide o sťažovateľkou namietaný odklon od ustálenej rozhodovacej praxe kasačného súdu, kasačný súd sa týmto dôvodom kasačnej sťažnosti nezaoberal, pretože sťažovateľka v rozpore s ustanovením § 440 ods. 2 S.s.p. neuviedla, o aký odklon malo ísť, a ani neoznačila nijakú judikatúru kasačného súdu. Napriek tomu k záveru o nutnosti zrušiť napadnuté uznesenie vedie už zistené nesprávne právne posúdenie krajského súdu, ktoré viedlo k jeho nesprávnemu rozhodnutiu.

Podľa § 440 ods. 2 S.s.p. dôvod kasačnej sťažnosti uvedený v odseku 1 písm. g) až i) sa vymedzí tak, že sťažovateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia. Dôvod kasačnej sťažnosti nemožno vymedziť tak, že sťažovateľ poukáže na svoje podania pred krajským súdom.

23. Ďalej kasačný súd poznamenáva, že žalobcom tvrdený fakt, že sťažovateľka a jej organizačné útvary doručujú obdobné rozhodnutia (aj) do vlastných rúk, nie je dostatočným argumentom pre vyslovenie existencie takejto jej povinnosti. Kasačný súd dáva do pozornosti, že ide o bežnú prax mnohých verejnoprávných aj súkromnoprávných subjektov, ktoré v snahe vyhnúť sa neskorším komplikáciám a sporom o doručenie zvolia vyššiu (kvalifikovanejšiu) formu poštovej zásielky, než je v zmysle zákona nevyhnutné. Napríklad aj podania na súd obyčajne zasielajú účastníci konania doporučené (hoci to zákon nepredpisuje), aby disponovali dôkazom o doručení.

24. Po preskúmaní veci dospel kasačný súd k záveru, že námietka sťažovateľky o nesprávnom právnom posúdení, uplatnená v kasačnej sťažnosti, bola relevantná, a preto Najvyšší súd podľa § 462 ods. 1 S.s.p. zrušil napadnuté uznesenie a vrátil vec krajskému súdu na ďalšie konanie.

Podľa § 462 ods. 1 S.s.p. ak kasačný súd po preskúmaní zistí dôvodnosť kasačnej sťažnosti, rozhodne o zrušení napadnutého rozhodnutia a podľa povahy vráti vec krajskému súdu na ďalšie konanie alebo konanie zastaví, prípadne vec postúpi orgánu, do ktorého pôsobnosti patrí.

25. Krajský súd v ďalšom konaní bude povinný rešpektovať vyššie uvedený právny názor, podľa ktorého sťažovateľka nebola s ohľadom na charakter rozhodnutia povinná preskúmané rozhodnutie doručiť do vlastných rúk žalobcu.

26. Keď krajský súd nedospeje v dôsledku ďalších právnych úvah k názoru, že žalobca bol opomenutým účastníkom, bude povinný v zmysle § 179 ods. 7 S.s.p. ďalej vo veci konať. Potom s prihliadnutím na

zmeškanie lehoty na podanie správnej žaloby, ktorá plynula od oznámenia napadnutého rozhodnutia (pozri § 181 ods. 1 S.s.p.), sa kasačnému súdu javí, že bude potrebné zvážiť odmietnutie žaloby ako oneskorene podanej v zmysle § 98 ods. 1 písm. d) S.s.p.

27. O nároku na náhradu trov kasačného konania rozhodne v zmysle § 467 ods. 2 S.s.p. krajský súd.

28. Senát Najvyššieho súdu prijal uznesenie jednomyseľne (§ 139 ods. 4 v spojení s § 147 ods. 2 a § 452 ods. 1 S.s.p.).

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu n i e j e prípustná kasačná sťažnosť (§ 438 v spojení s § 439 S.s.p.).